

Πρὸς Γαλάτας

Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ **1**
 Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ οἱ **2**
 σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας·¹ χάρις ὑμῖν **3**
 καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς, καὶ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, τοῦ **4**
 δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέλῃται² ἡμᾶς ἐκ τοῦ
 ἐνεστῶτος³ αἰῶνος πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν:
 ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. **5**

Θαυμάζω⁴ ὅτι οὕτως⁵ ταχέως⁶ μετατίθεσθε⁷ ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν **6**
 χάριτι χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον· ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μὴ τινὲς εἰσιν **7**
 οἱ ταρασσόντες⁸ ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι⁹ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
 χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν **8**
 παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα¹⁰ ἔστω. Ὡς προειρήκαμεν,¹¹ καὶ **9**
 ἄρτι¹² πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε,¹³
 ἀνάθεμα¹⁰ ἔστω. Ἄρτι¹² γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; Ἡ ζητῶ **10**
 ἀνθρώποις ἀρέσκειν;¹⁴ Εἰ γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἡρεσκον,¹⁴ χριστοῦ δοῦλος
 οὐκ ἂν ἤμην.

¹ Γαλατία, ας, ἡ, Galatia. ² ἐξαίρω, take out, deliver. ³ ἐνίστημι, be present, place in or upon. ⁴ θαυμάζω, am amazed, marvel at. ⁵ οὕτως, thus, so. ⁶ ταχέως, quickly, soon. ⁷ μετατίθημι, transfer, change. ⁸ ταρασσώ, trouble, agitate. ⁹ μεταστρέφω, change, turn (about). ¹⁰ ἀνάθεμα, τος, τό, accursed, curse. ¹¹ προλέγω, say beforehand, forewarn. ¹² ἄρτι, now, just now. ¹³ παραλαμβάνω, receive, take. ¹⁴ ἀρέσκω, please, serve.

Γνωρίζω¹ δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι 11

οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον. Οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον² 12

αὐτό, οὐτε ἐδιδάχθη, ἀλλὰ δι' ἀποκαλύψεως³ Ἰησοῦ χριστοῦ. 13

Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν⁴ ποτε⁵ ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ,⁶ ὅτι

καθ' ὑπερβολὴν⁷ ἐδίωκον⁸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν⁹

αὐτήν· καὶ προέκοπτον¹⁰ ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ⁶ ὑπὲρ πολλοὺς 14

συνηλικιώτας¹¹ ἐν τῷ γένει¹² μου, περισσοτέρως¹³ ζηλωτῆς¹⁴ ὑπάρχων

τῶν πατρικῶν¹⁵ μου παραδόσεων.¹⁶ Ὅτε δὲ εὐδόκησεν¹⁷ ὁ θεὸς ὁ

ἀφορίσας¹⁸ με ἐκ κοιλίας¹⁹ μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος

αὐτοῦ, ἀποκαλύψαι²⁰ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν 16

ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην²¹ σαρκὶ καὶ αἵματι· οὐδὲ 17

ἀνῆλθον²² εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ²³ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ

ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν,²⁴ καὶ πάλιν ὑπέστρεψα²⁵ εἰς Δαμασκόν.²⁶

Ἐπειτα²⁷ μετὰ ἔτη²⁸ τρία ἀνῆλθον²² εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορεῖσαι²⁹ Πέτρον, 18

καὶ ἐπέμεινα³⁰ πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε.³¹ Ἅλλον δὲ τῶν 19

ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον³² τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. Ἄ δὲ 20

γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι.³³ Ἐπειτα²⁷ ἦλθον 21

¹ γινώριζω, make known, declare. ² παραλαμβάνω, receive, take. ³ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ⁴ ἀναστροφή, ἡς, ἡ, conduct, behavior. ⁵ ποτέ, once, at some time. ⁶ Ἰουδαϊσμός, οὐ, ὁ, Judaism, Jewish religion. ⁷ ὑπερβολή, ἡς, ἡ, excess, superiority. ⁸ διώκω, pursue, persecute. ⁹ πορθεῖω, destroy, lay waste. ¹⁰ προκόπτω, proceed, advance. ¹¹ συνηλικιώτης, ου, ὁ, contemporary, one of the same age. ¹² γένος, ους, τό, race, kind. ¹³ περισσῶς, abundantly, exceedingly. ¹⁴ ζηλωτής, οὐ, ὁ, Zealot, zealot. ¹⁵ πατρικός, ancestral, paternal. ¹⁶ παράδοσις, εως, ἡ, tradition, instruction. ¹⁷ εὐδοκέω, think it good, be well pleased with. ¹⁸ ἀφορίζω, separate, set apart. ¹⁹ κοιλία, ας, ἡ, belly, womb. ²⁰ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ²¹ προσανατίθηναι, contribute, consult with. ²² ἀνέρχομαι, go up, come up. ²³ πρό, before (gen), before. ²⁴ Ἀραβία, ας, ἡ, Arabia. ²⁵ ὑποστρέφω, return, turn back. ²⁶ Δαμασκός, οὐ, ἡ, Damascus. ²⁷ ἔπειτα, then, after this. ²⁸ ἔτος, ους, τό, year. ²⁹ ἱστορέω, visit, get acquainted with. ³⁰ ἐπιμένω, continue, remain. ³¹ δεκαπέντε, fifteen, 15. ³² Ἰάκωβος, James, Jacob. ³³ ψεύδομαι, lie.

εἰς τὰ κλίματα¹ τῆς Συρίας² καὶ τῆς Κιλικίας.³ Ἦμην δὲ ἀγνοούμενος⁴ 22

τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας⁵ ταῖς ἐν χριστῷ: μόνον δὲ 23

ἀκούοντες ἦσαν ὅτι Ὁ διώκων⁶ ἡμᾶς ποτέ,⁷ νῦν εὐαγγελίζεται τὴν

πίστιν ἣν ποτε⁷ ἐπόρθει.⁸ Καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν. 24

Ἔπειτα⁹ διὰ δεκατεσσάρων¹⁰ ἐτῶν¹¹ πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ 2

Βαρνάβα,¹² συμπαραλαβὼν¹³ καὶ Τίτον:¹⁴ ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκάλυψιν,¹⁵ 2

καὶ ἀνεθέμην¹⁶ αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ’

ιδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μήπως¹⁷ εἰς κενὸν¹⁸ τρέχω¹⁹ ἢ ἔδραμον.²⁰ Ἄλλ’ 3

οὐδὲ Τίτος¹⁴ ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλληνας²¹ ὦν, ἡναγκάσθη²² περιτμηθῆναι:²³ διὰ 4

δὲ τοὺς παρεισάκτους²⁴ ψευδαδέλφους,²⁵ οἵτινες παρεισῆλθον²⁶

κατασκοπῆσαι²⁷ τὴν ἐλευθερίαν²⁸ ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα

ἡμᾶς καταδουλώσωνται:²⁹ οἷς οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν³⁰ τῇ ὑποταγῇ,³¹ 5

ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου διαμείνη³² πρὸς ὑμᾶς. Ἀπὸ δὲ τῶν 6

δοκούντων εἶναί τι – ὅποιοι³³ ποτε⁷ ἦσαν οὐδέν μοι διαφέρει:³⁴

πρόσωπον θεὸς ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει – ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν

προσανέθεντο:³⁵ ἀλλὰ τοῦναντίον,³⁶ ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ 7

εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας,³⁷ καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς³⁸ – ὁ γὰρ 8

¹ κλίμα, τος, τό, region, territory. ² Συρία, ας, ἡ, Syria. ³ Κιλικία, ας, ἡ, Cilicia. ⁴ ἀγνοέω, not know, be unaware. ⁵ Ἰουδαία, ας, ἡ, Judea. ⁶ διώκω, pursue, persecute. ⁷ ποτέ, once, at some time. ⁸ πορθέω, destroy, lay waste. ⁹ ἔπειτα, then, after this. ¹⁰ δεκατέσσαρες, fourteen, 14. ¹¹ ἔτος, ος, τό, year. ¹² Βαρνάβας, ὁ, Barnabas. ¹³ συμπαραλαμβάνω, take along with. ¹⁴ Τίτος, ου, ὁ, Titus. ¹⁵ ἀποκάλυψις, εως, ἡ, revelation, unveiling. ¹⁶ ἀνατίθηναι, set forth, declare. ¹⁷ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ¹⁸ κενός, empty, vain. ¹⁹ τρέχω, I run. ²⁰ τρέχω, run, exercise myself. ²¹ Ἕλληνας, ηνος, ὁ, Greek, Hellene. ²² ἀναγκάζω, force, compel. ²³ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ²⁴ παρεισάκτος, secretly brought in. ²⁵ ψευδάδελφος, ου, ὁ, false brother. ²⁶ παρεισέρχομαι, slip in, come in. ²⁷ κατασκοπέω, spy out, lie in wait for. ²⁸ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ²⁹ καταδουλόω, enslave. ³⁰ εἴκω, yield, give way. ³¹ ὑποταγή, ἡς, ἡ, subjection, obedience. ³² διαμένω, remain, continue. ³³ ὅποιος, what sort of, what kind of. ³⁴ διαφέρω, differ, carry through. ³⁵ προσανατίθηναι, contribute, consult with. ³⁶ τοῦναντίον, on the contrary. ³⁷ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ³⁸ περιτομή, ἡς, ἡ, circumcision.

ἐνεργήσας¹ Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν² τῆς περιτομῆς,³ ἐνήργησεν¹ καὶ ἐμοὶ
 εἰς τὰ ἔθνη – καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος⁴ καὶ 9
 Κηφᾶς⁵ καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στῦλοι⁶ εἶναι, δεξιὰς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ
 Βαρνάβαν⁷ κοινωνίας,⁸ ἵνα ἡμεῖς μὲν εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν
 περιτομὴν³· μόνον τῶν πτωχῶν⁹ ἵνα μνημονεύωμεν,¹⁰ ὃ καὶ ἐσπούδασα 10
 αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

Ὅτε δὲ ἦλθεν Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν,¹² κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην,¹³ 11
 ὅτι κατεγνωσμένος¹⁴ ἦν. Πρὸ¹⁵ τοῦ γὰρ ἐλθεῖν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου,⁴ 12
 μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθιεν¹⁶· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστειλλεν¹⁷ καὶ ἀφώριζεν¹⁸
 ἑαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς.³ Καὶ συννυπεκρίθησαν¹⁹ αὐτῷ 13
 καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας⁷ συναπήχθη²⁰ αὐτῶν τῇ
 ὑποκρίσει.²¹ Ἄλλ’ ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὀρθοποδοῦσιν²² πρὸς τὴν ἀλήθειαν 14
 τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Πέτρῳ ἔμπροσθεν²³ πάντων, Εἰ σύ, Ἰουδαῖος
 ὑπάρχων, ἐθνικῶς²⁴ ζῇς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς,²⁵ τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις²⁶
 Ἰουδαῖζειν;²⁷ Ἡμεῖς φύσει²⁸ Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἁμαρτωλοί,²⁹ 15
 εἰδότες ὅτι οὐ δικαιоῦται³⁰ ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ
 πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν,

¹ ἐνεργέω, work, effect. ² ἀποστολή, ἡς, ἡ, apostleship, commission. ³ περιτομή, ἡς, ἡ, circumcision. ⁴ Ἰάκωβος, James, Jacob. ⁵ Κηφᾶς, ᾱ, ὁ, Cephas. ⁶ στῦλος, ου, ὁ, pillar. ⁷ Βαρνάβας, ὁ, Barnabas. ⁸ κοινωνία, ας, ἡ, fellowship, contribution. ⁹ πτωχός, poor, poor man (as a noun). ¹⁰ μνημονεύω, remember, make mention of. ¹¹ σπουδάζω, hasten, be eager. ¹² Ἀντιόχεια, ας, ἡ, Antioch. ¹³ ἀντίστημι, resist, oppose. ¹⁴ καταγινώσκω, condemn, blame. ¹⁵ πρό, before (gen), before. ¹⁶ συνεσθίω, eat with. ¹⁷ ὑποστέλλω, draw back, withdraw. ¹⁸ ἀφορίζω, separate, set apart. ¹⁹ συννυποκρίνομαι, join in hypocrisy, dissemble with. ²⁰ συναπάγω, lead away with, condescend to. ²¹ ὑπόκρισις, εως, ἡ, hypocrisy. ²² ὀρθοποδέω, walk straight, act rightly. ²³ ἔμπροσθεν, in front of, before (gen). ²⁴ ἐθνικῶς, as a Gentile. ²⁵ Ἰουδαϊκῶς, in a Jewish manner. ²⁶ ἀναγκάζω, force, compel. ²⁷ Ἰουδαῖζω, live in a Jewish fashion. ²⁸ φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ²⁹ ἁμαρτωλός, ου, ὁ, sinner. ³⁰ δικαιόω, justify, pronounce righteous.

ἵνα δικαιωθῶμεν¹ ἐκ πίστεως χριστοῦ, καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου: διότι² οὐ
δικαιωθήσεται¹ ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σὰρξ. Εἰ δέ, ζητοῦντες 17
δικαιωθῆναι¹ ἐν χριστῷ, εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἁμαρτωλοί,³ ἄρα⁴ χριστὸς
ἁμαρτίας διάκονος;⁵ Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα,⁶ ταῦτα πάλιν 18
οἰκοδομῶ,⁷ παραβάτην⁸ ἑμαυτὸν⁹ συνίστημι.¹⁰ Ἐγὼ γὰρ διὰ νόμου 19
νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζήσω. Χριστῷ συνεσταύρωμαι:¹¹ ζῶ δέ, οὐκέτι 20
ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ χριστός: ὁ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ
υἱοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. 21
Οὐκ ἀθετῶ¹³ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ: εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα¹⁴
χριστὸς δωρεὰν¹⁵ ἀπέθανεν.

Ἦ¹⁶ ἀνόητοι¹⁷ Γαλάται,¹⁸ τίς ὑμᾶς ἐβόσκανεν¹⁹ τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι, 3
οἷς κατ' ὀφθαλμοὺς Ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη²⁰ ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος
; Τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν²² ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα 2
ἐλάβετε, ἢ ἐξ ἀκοῆς²³ πίστεως; Οὕτως ἀνόητοι¹⁷ ἐστε; Ἐναρξάμενοι²⁴ 3
πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε;²⁵ Τοσαῦτα²⁶ ἐπάθετε²⁷ εἰκῇ;²⁸ Εἴγε²⁹ 4
καὶ εἰκῇ.²⁸ Ὁ οὖν ἐπιχορηγῶν³⁰ ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν³¹ δυνάμεις 5
ἐν ὑμῖν, ἐξ ἔργων νόμου, ἢ ἐξ ἀκοῆς²³ πίστεως; Καθὼς Ἀβραὰμ 6

¹ δικαιώω, justify, pronounce righteous. ² διότι, because, on this account. ³ ἁμαρτωλός, ου, ό, sinner. ⁴ ἄρα, so? (introduces a question). ⁵ διάκονος, ου, ό, minister, deacon. ⁶ καταλύω, destroy, lodge. ⁷ οἰκοδομέω, I build, I construct. ⁸ παραβάτης, ου, ό, transgressor. ⁹ ἑμαυτοῦ, of myself. ¹⁰ συνίστημι, commend (transitive), stand with. ¹¹ συσταυρόω, crucify together with. ¹² οὐκέτι, no longer, no more. ¹³ ἀθετέω, reject, annul. ¹⁴ ἄρα, so, then. ¹⁵ δωρεάν, without cost, without cause. ¹⁶ ὦ, Oh! omega. ¹⁷ ἀνόητος, foolish, thoughtless. ¹⁸ Γαλάτης, ου, ό, Galatian. ¹⁹ βασκαίνω, bewitch, give the evil eye to. ²⁰ προγράφω, write before, write previously. ²¹ σταυρόω, crucify. ²² μανθάνω, learn, ascertain. ²³ ἀκοή, ἤς, ή, hearing, report. ²⁴ ἐνάρχομαι, begin. ²⁵ ἐπιτελέω, complete, perform. ²⁶ τοσούτος, so great, so much. ²⁷ πάσχω, suffer, am acted upon. ²⁸ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ²⁹ εἴγε, if indeed, seeing that. ³⁰ ἐπιχορηγέω, supply, provide. ³¹ ἐνεργέω, work, effect.

ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη¹ αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Γινώσκετε ἄρα 7
 ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί εἰσιν υἱοὶ Ἀβραάμ. Προϊδοῦσα³ δὲ ἡ γραφή ὅτι 8
 ἐκ πίστεως δίκαιοι⁴ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγγελίσατο⁵ τῷ Ἀβραάμ ὅτι
 Ἐνευλογηθήσονται⁶ ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. Ὡστε οἱ ἐκ πίστεως 9
 εὐλογοῦνται⁷ σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσὶν, 10
 ὑπὸ κατάραν⁸ εἰσὶν· γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος⁹ πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει
 ἐν πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ¹¹ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά.
 Ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιούται⁴ παρὰ τῷ θεῷ, δῆλον·¹² ὅτι Ὁ δίκαιος 11
 ἐκ πίστεως ζήσεται· ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' Ὁ ποιήσας 12
 αὐτὰ ἄνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν¹³ ἐκ τῆς 13
 κατάρας⁸ τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα·⁸ γέγραπται γάρ,
 Ἐπικατάρατος⁹ πᾶς ὁ κρεμάνμενος¹⁴ ἐπὶ ξύλου·¹⁵ ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ 14
 εὐλογία¹⁶ τοῦ Ἀβραάμ γένηται ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν
 τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω· ὅμως¹⁷ ἀνθρώπου κεκυρωμένην¹⁸ 15
 διαθήκην¹⁹ οὐδεὶς ἀθετεῖ²⁰ ἢ ἐπιδιατάσσεται.²¹ Τῷ δὲ Ἀβραάμ 16
 ἐρρήθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι²² αὐτοῦ. Οὐ λέγει, Καὶ τοῖς
 σπέρμασιν,²² ὥς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὥς ἐφ' ἑνός, Καὶ τῷ σπέρματί²² σου,

¹ λογίζομαι, calculate, consider. ² ἄρα, so, then. ³ προοράω, see before, foresee. ⁴ δικαιώω, justify, pronounce righteous. ⁵ προευαγγελίζομαι, proclaim good news in advance. ⁶ ἐνευλογέω, bless. ⁷ εὐλογέω, bless. ⁸ κατάρα, ας, ἡ, curse, cursing. ⁹ ἐπικατάρατος, cursed, accursed. ¹⁰ ἐμμένω, persevere, remain (in). ¹¹ βιβλίον, ου, τό, book, scroll. ¹² δῆλος, clear, evident. ¹³ ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ¹⁴ κρεμάννυμι, hang, hang up. ¹⁵ ξύλον, ου, τό, wood, tree. ¹⁶ εὐλογία, ας, ἡ, blessing, adulation. ¹⁷ ὅμως, yet, nevertheless. ¹⁸ κυρώω, confirm, ratify. ¹⁹ διαθήκη, ης, ἡ, covenant, will. ²⁰ ἀθετέω, reject, annul. ²¹ ἐπιδιατάσσομαι, add a condition, provision. ²² σπέρμα, τος, τό, seed, offspring.

ὅς ἐστιν χριστός. Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην¹ προκεκυρωμένην² ὑπὸ τοῦ 17
 θεοῦ εἰς χριστὸν ὁ μετὰ ἔτη³ τετρακόσια⁴ καὶ τριάκοντα⁵ γεγονώς νόμος
 οὐκ ἀκυροί,⁶ εἰς τὸ καταργῆσαι⁷ τὴν ἐπαγγελίαν. Εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ 18
 κληρονομία,⁸ οὐκέτι⁹ ἐξ ἐπαγγελίας: τῷ δὲ Ἀβραάμ δι' ἐπαγγελίας
 κεχάρισται¹⁰ ὁ θεός. Τί οὖν ὁ νόμος; Τῶν παραβάσεων¹¹ χάριν¹² 19
 προσετέθη,¹³ ἄχρι¹⁴ οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα¹⁵ ᾧ ἐπήγγελται,¹⁶ διαταγείς¹⁷ δι'
 ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου.¹⁸ Ὁ δὲ μεσίτης¹⁸ ἐνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς 20
 ἐστίν. Ὁ οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ 21
 ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι,¹⁹ ὄντως²⁰ ἂν ἐκ νόμου ἦν ἡ
 δικαιοσύνη. Ἀλλὰ συνέκλεισεν²¹ ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν, ἵνα 22
 ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

Πρὸ²² τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα,²³ 23
 συγκεκλεισμένοι²¹ εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι.²⁴ Ὡστε ὁ 24
 νόμος παιδαγωγὸς²⁵ ἡμῶν γέγονεν εἰς χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως
 δικαιωθῶμεν.²⁶ Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι⁹ ὑπὸ παιδαγωγόν²⁵ 25
 ἐσμεν. Πάντες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστέ διὰ τῆς πίστεως ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 26
 Ὅσοι γὰρ εἰς χριστὸν ἐβαπτίσθητε, χριστὸν ἐνεδύσασθε.²⁷ Οὐκ ἐνι²⁸ 28

¹ διαθήκη, ης, ἡ, covenant, will. ² προκυρώω, ratify in advance, establish before. ³ ἔτος, οὗς, τό, year. ⁴ τετρακόσιοι, four hundred, 400. ⁵ τριάκοντα, thirty, 30. ⁶ ἀκυρώω, revoke, invalidate. ⁷ καταργέω, make ineffective, abolish. ⁸ κληρονομία, ας, ἡ, inheritance. ⁹ οὐκέτι, no longer, no more. ¹⁰ χαρίζομαι, give freely, forgive. ¹¹ παράβασις, εως, ἡ, going aside, transgression. ¹² χάριν, in favor of, for the pleasure of. ¹³ προστίθηναι, add, add to. ¹⁴ ἄχρι, as far as, up to (gen). ¹⁵ σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ¹⁶ ἐπαγγέλλομαι, promise, profess. ¹⁷ διατάσσω, command, give orders to. ¹⁸ μεσίτης, ου, ὁ, mediator, go-between. ¹⁹ ζωοποιέω, make alive, make to live. ²⁰ ὄντως, really, indeed. ²¹ συγκλείω, shut, enclose. ²² πρό, before (gen), before. ²³ φρουρέω, guard, protect. ²⁴ ἀποκαλύπτω, reveal, uncover. ²⁵ παιδαγωγός, οὔ, ὁ, tutor, guardian. ²⁶ δικαιόω, justify, pronounce righteous. ²⁷ ἐνδύω, put on, clothe. ²⁸ ἐνι, there is in, is present.

Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλληγν,¹ οὐκ ἐνι² δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος,³ οὐκ ἐνι² ἄρσεν⁴
καὶ θῆλυ:⁵ πάντες γὰρ ὑμεῖς εἷς ἐστέ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Εἰ δὲ ὑμεῖς 29
χριστοῦ, ἄρα⁶ τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα⁷ ἐστέ, καὶ κατ' ἐπαγγελίαν
κληρονόμοι.⁸

Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος⁸ νήπιός⁹ ἐστιν, οὐδὲν διαφέρει¹⁰ 4
δούλου, κύριος πάντων ὢν: ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους¹¹ ἐστὶν καὶ 2
οἰκονόμους,¹² ἄχρι¹³ τῆς προθεσμίας¹⁴ τοῦ πατρός. Οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε 3
ἦμεν νήπιοι,⁹ ὑπὸ τὰ στοιχεῖα¹⁵ τοῦ κόσμου ἦμεν δεδουλωμένοι:¹⁶ ὅτε 4
δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα¹⁷ τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν¹⁸ ὁ θεὸς τὸν υἱὸν
αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ 5
νόμον ἐξαγοράσῃ,¹⁹ ἵνα τὴν υἰοθεσίαν²⁰ ἀπολάβωμεν.²¹ Ὅτι δέ ἐστε υἱοί, 6
ἐξαπέστειλεν¹⁸ ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν,
κράζον, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. Ὡστε οὐκέτι²² εἰ δοῦλος, ἀλλ' υἱός: εἰ δὲ υἱός, 7
καὶ κληρονόμος⁸ θεοῦ διὰ χριστοῦ.

Ἀλλὰ τότε μέν, οὐκ εἰδότες θεόν, ἐδουλεύσατε²³ τοῖς μὴ φύσει²⁴ οὕσιν 8
θεοῖς: νῦν δέ, γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ θεοῦ, πῶς 9
ἐπιστρέφετε²⁵ πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ²⁶ καὶ πτωχὰ²⁷ στοιχεῖα,¹⁵ οἷς πάλιν

¹Ἕλληγν, ηνος, ὁ, Greek, Hellene. ²ἐνι, there is in, is present. ³ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ⁴ἄρσεν, male. ⁵θῆλυς, female, woman. ⁶ἄρα, so, then. ⁷σπέρμα, τος, τό, seed, offspring. ⁸κληρονόμος, ου, ὁ, heir, inheritor. ⁹νήπιος, infant, child. ¹⁰διαφέρω, differ, carry through. ¹¹ἐπίτροπος, ου, ὁ, guardian, steward. ¹²οἰκονόμος, ου, ὁ, manager, steward. ¹³ἄχρι, as far as, up to (gen). ¹⁴προθεσμία, ας, ἡ, appointed day, set time. ¹⁵στοιχεῖον, τό, elementary principles, elements. ¹⁶δουλόω, enslave, bring under subjection. ¹⁷πλήρωμα, τος, τό, fullness, fulfillment. ¹⁸ἐξαποστέλλω, send forth. ¹⁹ἐξαγοράζω, redeem, make the most of. ²⁰υἰοθεσία, ας, ἡ, adoption. ²¹ἀπολαμβάνω, receive from, get back. ²²οὐκέτι, no longer, no more. ²³δουλεύω, serve, am a slave. ²⁴φύσις, εως, ἡ, nature, inherent nature. ²⁵ἐπιστρέφω, turn to, return. ²⁶ἀσθενής, weak, infirm. ²⁷πτωχός, poor, poor man (as a noun).

ἄνωθεν¹ δουλεύειν² θέλετε; Ἡμέρας παρατηρεῖσθε,³ καὶ μῆνας,⁴ καὶ 10
 καιρούς, καὶ ἐνιαυτούς.⁵ Φοβοῦμαι ὑμᾶς, μήπως⁶ εἰκῇ⁷ κεκοπίακα⁸ εἰς 11
 ὑμᾶς.
 Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι⁹ ὑμῶν. Οὐδέν με 12
 ἡδίκησατε:¹⁰ οἶδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν¹¹ τῆς σαρκὸς εὐηγγελισάμην 13
 ὑμῖν τὸ πρότερον.¹² Καὶ τὸν πειρασμόν¹³ μου τὸν ἐν τῇ σαρκί μου οὐκ 14
 ἐξουθενήσατε¹⁴ οὐδὲ ἐξεπτύσατε,¹⁵ ἀλλ' ὡς ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθέ με,
 ὡς χριστὸν Ἰησοῦν. Τίς οὖν ἦν ὁ μακαρισμὸς¹⁶ ὑμῶν; Μαρτυρῶ γὰρ 15
 ὑμῖν ὅτι, εἰ δυνατόν,¹⁷ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες¹⁸ ἂν ἐδώκατέ
 μοι. Ὡστε ἐχθρὸς¹⁹ ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων²⁰ ὑμῖν; Ζηλοῦσιν²¹ ὑμᾶς οὐ 16
 καλῶς,²² ἀλλὰ ἐκκλείσαι²³ ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε.²¹ Καλὸν 18
 δὲ τὸ ζηλοῦσθαι²¹ ἐν καλῷ πάντοτε,²⁴ καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι²⁵ με
 πρὸς ὑμᾶς. Τεκνία²⁶ μου, οὓς πάλιν ὠδίνω,²⁷ ἄχρι οὗ μορφωθῇ²⁸ χριστὸς 19
 ἐν ὑμῖν, ἤθελον δὲ παρεῖναι²⁵ πρὸς ὑμᾶς ἄρτι,²⁹ καὶ ἀλλάξαι³⁰ τὴν 20
 φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι³¹ ἐν ὑμῖν.

¹ ἄνωθεν, from above, again. ² δουλεύω, serve, am a slave. ³ παρατηρέω, watch closely, observe scrupulously. ⁴ μῆν, ὁ, month, certainly. ⁵ ἐνιαυτός, οὐ, ὁ, year. ⁶ μήπως, lest in any way, lest perhaps. ⁷ εἰκῇ, without cause or reason, vainly. ⁸ κοπιάω, toil, labor. ⁹ δέομαι, ask, request. ¹⁰ ἀδικέω, do wrong, harm. ¹¹ ἀσθένεια, ας, ἡ, weakness, sickness. ¹² πρότερον, formerly, before. ¹³ πειρασμός, οὐ, ὁ, temptation, trial. ¹⁴ ἐξουθενέω, despise, ignore. ¹⁵ ἐκπτύω, disdain, loathe. ¹⁶ μακαρισμός, οὐ, ὁ, blessing, regarding as happy. ¹⁷ δυνατός, powerful, possible. ¹⁸ ἐξορύσσω, dig out, dig through. ¹⁹ ἐχθρός, hating, enemy (as a noun). ²⁰ ἀληθεύω, speak the truth, say. ²¹ ζηλόω, be zealous, am jealous. ²² καλῶς, rightly, well. ²³ ἐκκλείω, shut out, exclude. ²⁴ πάντοτε, always, at all times. ²⁵ παρῆμι, be present, have arrived. ²⁶ τεκνίον, ου, τό, little child. ²⁷ ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ²⁸ μορφόω, form, shape. ²⁹ ἄρτι, now, just now. ³⁰ ἀλλάσσω, change, alter. ³¹ ἀπορέω, be at a loss, be perplexed.

Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ ἀκούετε; 21

Γέγραπται γάρ, ὅτι Ἀβραὰμ δύο υἱοὺς ἔσχεν: ἓνα ἐκ τῆς παιδίσκης,¹ καὶ

ἓνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας.² Ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παιδίσκης¹ κατὰ σάρκα 23

γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας² διὰ τῆς ἐπαγγελίας. Ἄτινά ἐστιν 24

ἀλληγορούμενα:³ αὗται γάρ εἰσιν δύο διαθήκαι:⁴ μία μὲν ἀπὸ ὄρους

Σινᾶ, εἰς δουλείαν⁵ γεννώσα, ἣτις ἐστὶν Ἄγαρ.⁶ Τὸ γὰρ Ἄγαρ⁶ Σινᾶ ὄρος 25

ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ,⁷ συστοιχεῖ⁸ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει⁹ δὲ

μετὰ τῶν τέκνων αὐτῆς. Ἡ δὲ ἄνω¹⁰ Ἱερουσαλήμ ἐλευθέρᾳ² ἐστίν, ἣτις 26

ἐστὶν μήτηρ πάντων ἡμῶν: γέγραπται γάρ, Εὐφράνθητι,¹¹ στεῖρα,¹² ἥ 27

οὐ τίκτουσα:¹³ ῥῆξον¹⁴ καὶ βόησον,¹⁵ ἥ οὐκ ὠδίνουσα:¹⁶ ὅτι πολλὰ τὰ

τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, 28

κατὰ Ἰσαάκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. Ἀλλ' ὥσπερ¹⁷ τότε ὁ κατὰ 29

σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκεν¹⁸ τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. Ἀλλὰ τί 30

λέγει ἡ γραφή; Ἐκβαλε τὴν παιδίσκην¹ καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ

κληρονομήσῃ¹⁹ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης¹ μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας.² 31

Ἄρα,²⁰ ἀδελφοί, οὐκ ἐσμέν παιδίσκης¹ τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.²

¹ παιδίσκη, ης, ἡ, maid, female servant. ² ἐλεύθερος, free, delivered from obligation. ³ ἀλληγορέω, speak allegorically. ⁴ διαθήκη, ης, ἡ, covenant, will. ⁵ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ⁶ Ἀγάρ, ἡ, Hagar. ⁷ Ἀραβία, ας, ἡ, Arabia. ⁸ συστοιχέω, correspond to. ⁹ δουλεύω, serve, am a slave. ¹⁰ ἄνω, up, above. ¹¹ εὐφραίνω, rejoice, cheer. ¹² στεῖρος, barren. ¹³ τίκτω, give birth to, bear. ¹⁴ ῥήγνυμι, break apart, throw down. ¹⁵ βοάω, cry aloud, shout. ¹⁶ ὠδίνω, have birth pangs, travail in labor. ¹⁷ ὥσπερ, just as, even as. ¹⁸ διώκω, pursue, persecute. ¹⁹ κληρονομέω, inherit, obtain. ²⁰ ἄρα, so, then.

Τῇ ἐλευθερίᾳ¹ οὖν ἡ χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν,² στήκετε,³ καὶ μὴ πάλιν 5
ζυγῶ⁴ δουλείας⁵ ἐνέχεσθε.⁶

Ἴδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε,⁷ χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν 2
ὠφελήσει.⁸ Μαρτύρομαι⁹ δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ,⁷ ὅτι 3
ὀφειλέτης¹⁰ ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. Κατηργήθητε¹¹ ἀπὸ τοῦ 4
χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε:¹² τῆς χάριτος ἐξεπέσατε.¹³ Ἡμεῖς 5
γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπεκδεχόμεθα.¹⁴ Ἐν γὰρ 6
χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή¹⁵ τι ἰσχύει,¹⁶ οὔτε ἀκροβυστία,¹⁷ ἀλλὰ
πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.¹⁸ Ἐτρέχετε¹⁹ καλῶς:²⁰ τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν 7
τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; Ἡ πεισμονή²² οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. 8
Μικρὰ²³ ζύμη²⁴ ὅλον τὸ φύραμα²⁵ ζυμοῖ.²⁶ Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν 10
κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε:²⁷ ὁ δὲ ταρασσών²⁸ ὑμᾶς βαστάσει²⁹ τὸ
κρίμα,³⁰ ὅστις ἂν ᾖ. Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν¹⁵ ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι 11
διώκομαι;³¹ Ἄρα³² κατήργηται¹¹ τὸ σκάνδαλον³³ τοῦ σταυροῦ.³⁴ Ὅφελον 12
καὶ ἀποκόψονται³⁶ οἱ ἀναστατοῦντες³⁷ ὑμᾶς.

¹ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ² ἐλευθερώω, set free, exempt (from liability). ³ στήκω, stand, stand fast. ⁴ ζυγός, οὐ, ὁ, yoke, heavy burden. ⁵ δουλεία, ας, ἡ, slavery, bondage. ⁶ ἐνέχω, have a grudge against, be subject to. ⁷ περιτέμνω, circumcize, circumcise. ⁸ ὠφελέω, profit, help. ⁹ μαρτύρομαι, affirm, testify. ¹⁰ ὀφειλέτης, ου, ὁ, debtor, sinner. ¹¹ καταργέω, make ineffective, abolish. ¹² δικαιώω, justify, pronounce righteous. ¹³ ἐκπίπτω, fall away, fall out. ¹⁴ ἀπεκδέχομαι, await eagerly, expect eagerly. ¹⁵ περιτομή, ἡς, ἡ, circumcision. ¹⁶ ἰσχύω, be strong, able. ¹⁷ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ¹⁸ ἐνεργέω, work, effect. ¹⁹ τρέχω, run, exercise myself. ²⁰ καλῶς, rightly, well. ²¹ ἐγκόπτω, impede, detain. ²² πεισμονή, ἡς, ἡ, persuasion, conviction. ²³ μικρός, small, little. ²⁴ ζύμη, ἡς, ἡ, leaven, ferment. ²⁵ φύραμα, τοσ, τό, that which is mixed, lump. ²⁶ ζυμός, leaven, ferment. ²⁷ φρονέω, think, judge. ²⁸ ταρασσώ, trouble, agitate. ²⁹ βαστάζω, bear, carry. ³⁰ κρίμα, ος, τό, judgment, verdict. ³¹ διώκω, pursue, persecute. ³² ἄρα, so, then. ³³ σκάνδαλον, ου, τό, cause of stumbling, snare. ³⁴ σταυρός, οὐ, ὁ, cross. ³⁵ ὄφελον, would that (used to express a fruitless wish) ³⁶ ἀποκόπτω, cut off, smite. ³⁷ ἀναστατόω, stir up, disturb.

Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ¹ ἐκλήθητε, ἀδελφοί: μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν¹ 13

εἰς ἀφορμὴν² τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε³ ἀλλήλοις. Ὁ 14

γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πληροῦται, ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον⁴

σου ὡς ἑαυτόν. Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε⁵ καὶ κατεσθίετε,⁶ βλέπετε μὴ 15

ὑπὸ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.⁷

Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν⁸ σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε.⁹ 16

Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ¹⁰ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς

σαρκός: ταῦτα δὲ ἀντίκειται¹¹ ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἂ ἂν θέλητε, ταῦτα

ποιῆτε. Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ὑπὸ νόμον. Φανερά¹² δέ ἐστιν 18

τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἅτινά ἐστιν μοιχεία,¹³ πορνεία,¹⁴ ἀκαθαρσία,¹⁵

ἀσέλγεια,¹⁶ εἰδωλολατρεία,¹⁷ φαρμακεία,¹⁸ ἔχθραι,¹⁹ ἔρεις,²⁰ ζῆλοι,²¹ θυμοί, 20

ἐριθειά,²³ διχοστασίαι,²⁴ αἵρέσεις,²⁵ φθόνοι,²⁶ φόνοι,²⁷ μέθαι,²⁸ κῶμοι,²⁹ 21

καὶ τὰ ὅμοια³⁰ τούτοις: ἂ προλέγω³¹ ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον,³¹ ὅτι οἱ

τὰ τοιαῦτα πράσσοντες³² βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν.³³ Ὁ δὲ 22

καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία,³⁴

χρηστότης,³⁵ ἀγαθωσύνη,³⁶ πίστις, πραότης,³⁷ ἐγκράτεια:³⁸ κατὰ τῶν 23

¹ ἐλευθερία, ας, ἡ, liberty, freedom. ² ἀφορμή, ἡς, ἡ, occasion, opportunity. ³ δουλεύω, serve, am a slave. ⁴ πλησίον, near, neighbor (as a noun). ⁵ δάκνω, bite, backbite. ⁶ κατεσθίω, eat up, devour. ⁷ ἀναλίσκω, destroy, consume. ⁸ ἐπιθυμία, ας, ἡ, desire, passion. ⁹ τελέω, finish, fulfill. ¹⁰ ἐπιθυμέω, desire, long for. ¹¹ ἀντίκειμαι, lie opposite, i.e. oppose. ¹² φανερός, manifest, apparent. ¹³ μοιχεία, ας, ἡ, adultery. ¹⁴ πορνεία, ας, ἡ, fornication, idolatry. ¹⁵ ἀκαθαρσία, ας, ἡ, uncleanness, impurity. ¹⁶ ἀσέλγεια, ας, ἡ, licentiousness, debauchery. ¹⁷ εἰδωλολατρεία, ας, ἡ, worship or service of an image. ¹⁸ φαρμακεία, ας, ἡ, sorcery, magic. ¹⁹ ἔχθρα, ας, ἡ, enmity, hostility. ²⁰ ἔρις, ἰδος, ἡ, strife, contention. ²¹ ζῆλος, ου, ὁ, zeal, jealousy. ²² θυμός, ου, ὁ, wrath, outburst of passion. ²³ ἐριθεία, ας, ἡ, rivalry, ambition. ²⁴ διχοστασία, ας, ἡ, dissension, division. ²⁵ αἵρεσις, εως, ἡ, choice, faction. ²⁶ φθόνος, ου, ὁ, envy, grudge. ²⁷ φόνος, ου, ὁ, murder, slaughter. ²⁸ μέθη, ης, ἡ, drunkenness. ²⁹ κῶμος, ου, ὁ, excessive feasting, carousing. ³⁰ ὅμοιος, like, similar. ³¹ προλέγω, say beforehand, forewarn. ³² πράσσω, do, perform. ³³ κληρονομέω, inherit, obtain. ³⁴ μακροθυμία, ας, ἡ, long-suffering, patience. ³⁵ χρηστότης, ητος, ἡ, goodness, kindness. ³⁶ ἀγαθωσύνη, ης, ἡ, goodness. ³⁷ πραΰτης, mildness, gentleness. ³⁸ ἐγκράτεια, ας, ἡ, mastery, self-control.

τοιούτων οὐκ ἔστιν νόμος. Οἱ δὲ τοῦ χριστοῦ, τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν¹ 24

σὺν τοῖς παθήμασιν² καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.³

Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν.⁴ Μὴ γινώμεθα κενόδοξοι,⁵ 25

ἀλλήλους προκαλούμενοι,⁶ ἀλλήλοις φθονοῦντες.⁷

Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ⁸ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι,⁹ ὑμεῖς οἱ 6

πνευματικοὶ¹⁰ καταρτίζετε¹¹ τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος,¹²

σκοπῶν¹³ σεαυτὸν¹⁴ μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς.¹⁵ Ἀλλήλων τὰ βάρη¹⁶ 2

βαστάζετε,¹⁷ καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε¹⁸ τὸν νόμον τοῦ χριστοῦ. Εἰ γὰρ 3

δοκεῖ τις εἶναι τι, μηδὲν ὦν, ἐαυτὸν φρεναπατᾷ:¹⁹ τὸ δὲ ἔργον ἐαυτοῦ 4

δοκιμαζέτω²⁰ ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἐαυτὸν μόνον τὸ καύχημα²¹ ἔξει, καὶ

οὐκ εἰς τὸν ἕτερον. Ἐκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορτίον²² βαστάσει.¹⁷ 5

Κοινωνεῖτω²³ δὲ ὁ κατηχούμενος²⁴ τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι²⁴ ἐν πᾶσιν 6

ἀγαθοῖς. Μὴ πλανᾶσθε,²⁵ θεὸς οὐ μυκτηρίζεται:²⁶ ὁ γὰρ ἐὰν σπείρη 7

ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει.²⁷ Ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἐαυτοῦ, ἐκ 8

τῆς σαρκὸς θερίσει²⁷ φθοράν:²⁸ ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ

πνεύματος θερίσει²⁷ ζωὴν αἰώνιον. Τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ 9

¹ σταυρώω, crucify. ² πάθημα, τος, τό, suffering, passion. ³ ἐπιθυμία, ας, ή, desire, passion. ⁴ στοιχέω, walk orderly, follow. ⁵ κενόδοξας, vainglorious. ⁶ προκαλέομαι, provoke, challenge. ⁷ φθονέω, envy, be jealous. ⁸ προλαμβάνω, take beforehand, take before. ⁹ παράπτωμα, τος, τό, trespass, falling away. ¹⁰ πνευματικός, spiritual. ¹¹ καταρτίζω, mend, fit. ¹² πραΰτης, mildness, gentleness. ¹³ σκοπέω, look at, contemplate. ¹⁴ σεαυτοῦ, yourself, of you. ¹⁵ πειράζω, test, tempt. ¹⁶ βάρος, ους, τό, burden, weight. ¹⁷ βαστάζω, bear, carry. ¹⁸ ἀναπληρώω, fill up, fulfill. ¹⁹ φρεναπατάω, deceive, deceive the mind. ²⁰ δοκιμάζω, prove, approve. ²¹ καύχημα, τος, τό, boasting, ground of boasting. ²² φορτίον, ου, τό, burden, load. ²³ κοινωνέω, have a share of, share. ²⁴ κατηχέω, teach by word of mouth. ²⁵ πλανάω, deceive, lead astray. ²⁶ μυκτηρίζω, turn up the nose at, mock. ²⁷ θερίζω, reap, gather. ²⁸ φθορά, ας, ή, destruction, corruption.

ἐκκακῶμεν·¹ καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν,² μὴ ἐκλυόμενοι.³ Ἄρα⁴ οὖν ὥς 10
 καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζώμεθα⁵ τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα⁶ δὲ πρὸς
 τοὺς οἰκείους⁷ τῆς πίστεως.

Ἴδετε πηλίκους⁸ ὑμῖν γράμμασιν⁹ ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. Ὅσοι θέλουσιν 11
 εὐπροσωπῆσαι¹⁰ ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν¹¹ ὑμᾶς περιτέμνεσθαι,¹²
 μόνον ἵνα μὴ τῷ σταυρῷ¹³ τοῦ χριστοῦ διώκωνται.¹⁴ Οὐδὲ γὰρ οἱ 13
 περιτετμημένοι¹² αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν,¹⁵ ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς
 περιτέμνεσθαι,¹² ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ¹⁶ σαρκὶ καυχήσωνται.¹⁷ Ἐμοὶ δὲ μὴ 14
 γένοιτο καυχᾶσθαι¹⁷ εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ¹³ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 χριστοῦ: δι' οὗ ἔμοι κόσμος ἐσταύρωται,¹⁸ καὶ γὰρ τῷ κόσμῳ. Ἐν γὰρ 15
 χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή¹⁹ τι ἰσχύει,²⁰ οὔτε ἀκροβυστία,²¹ ἀλλὰ
 καινὴ²² κτίσις.²³ Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι²⁴ τούτῳ στοιχήσουσιν,²⁵ εἰρήνην ἐπ' 16
 αὐτούς, καὶ ἔλεος,²⁶ καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

Τοῦ λοιποῦ, κόπους²⁷ μοι μηδεὶς παρεχέτω:²⁸ ἐγὼ γὰρ τὰ στίγματα²⁹ τοῦ 17
 κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.³⁰

¹ ἐκκακέω, am faint, am weary. ² θερίζω, reap, gather. ³ ἐκλύω, am unstrung, become weak. ⁴ ἄρα, so, then. ⁵ ἐργάζομαι, work, word. ⁶ μάλιστα, especially, most of all. ⁷ οἰκεῖος, ου, ὁ, household, members of the household. ⁸ πηλίκος, how large, how great. ⁹ γράμμα, τος, τό, letter, writings. ¹⁰ εὐπροσωπέω, make a good showing. ¹¹ ἀναγκάζω, force, compel. ¹² περιτέμνω, circumcize, circumcise. ¹³ σταυρός, οὔ, ὁ, cross. ¹⁴ διώκω, pursue, persecute. ¹⁵ φυλάσσω, guard, keep. ¹⁶ ὑμέτερος, your. ¹⁷ καυχάομαι, boast, glory. ¹⁸ σταυρόω, crucify. ¹⁹ περιτομή, ἥς, ἡ, circumcision. ²⁰ ἰσχύω, be strong, able. ²¹ ἀκροβυστία, ας, ἡ, uncircumcision, foreskin. ²² καινός, new, fresh. ²³ κτίσις, εως, ἡ, creation, creature. ²⁴ κανών, ὄνος, ὁ, rule, standard. ²⁵ στοιχέω, walk orderly, follow. ²⁶ ἔλεος, ους, ὁ, pity, mercy. ²⁷ κόπος, ου, ὁ, labor, trouble. ²⁸ παρέχω, offer, afford. ²⁹ στίγμα, τος, τό, mark, brand. ³⁰ βαστάζω, bear, carry.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, 18

ἀδελφοί. Ἀμήν.